
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הגנות בדיני עונשין: תיאוריה, משפט השוואתי ומשפט בין-לאומי -
62956

תאריך עדכון אחרון 07-05-2013

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: אנגלית

קמפוס:

מורה אחראי על הקורס (רכז): מרים גור-אריה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: miri.gur-arye@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: שני, 14.00-15.00

תאור כללי של הקורס:

בקורס יידונו התאוריות השונות להצדקת הענישה, והיחס בין תיאוריות אלה לבין ההגנות השוללות את האחריות הפלילית. כן ידונו סוגיות תיאורטיות הנוגעות להגנות השונות, כגון משמעות ההבחנה בין הגנות המצדיקות את המעשה לבין הגנות הפוטרות את העושה והשלכותיה, והרציונאליים השונים של ההגנות השונות.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא לבחון את ההגנות בדיני עונשין מנקודת מבט רחבה. חלקו הראשון של הקורס יעסוק בנקודת מבט תאורטית והשוואתית. ההשוואה תכלול הן שיטות משפט מקובל והן את שיטת המשפט הגרמני. כן יבחנו ההסדרים המיוחדים להגנות במשפט הפלילי הבינלאומי. בחלקו האחר של הקורס, תערך הערכה ביקורתית של ההסדרים במשפט הישראלי - חקיקה ופסיקה - לאור החלק התאורטי וההשוואתי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לנתח הגנות שונות במשפט הפלילי.
2. לדעת לאתר את הרציונלים שביסוד על אחת מההגנות
3. להשוות בין הסדרים שונים בשיטות משפט שונות
4. להשתמש ברקע התאורטי ככלי לניתוח ביקורתי

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. ההבחנה בין הגנות מצדיקות לבין הגנות פוטרות
 - א. מהות ההבחנה וחשיבותה
 - ב. השלכות מעשיות של ההבחנה
 - ג. הפרדה אקוסטית
 - ד. ההבחנה בין הגנות מצדיקות לבין סמכות
2. צורך וכורח
 - א. ההבחנה ביו צורך לבין כורח ומהות ההגנות
 - ב. צורך וכורח במצבים של הקרבת חיים להצלת חיים
 - ג. צורך וכורח במשפט הישראלי

3. הגנה עצמית

א. רציונאליים

ב. הגנה עצמית במשפט הישראלי

ג. הגנה עצמית וטעויות

ד. הגנה עצמית לקיחת החוק בידיים

4. פרספקטיבה מגדרית

א. נשים מוכות הממיתות את בן-הזוג המכה

ב. הטיות מגדריות להגנת הכורח?

ג. הגנה תרבותית והטיה מגדרית

5. טעות בחוק והסתמכות על עצה מוטעית של עורך דין

6. שכרות

7. זוטי דברים

8. הסכמת הקורבן

חומר חובה לקריאה:

פברואר 2012

הגנות בדיני-עונשין – תיאוריות ומבט השוואתי

מירי גור-אריה

רשימת קריאה ונושאים

I. פטורות הגנות לבין מצדיקות הגנות בין ההבחנה

1. מהות ההבחנה וחשיבותה

Joshua Dressler, *Justifications and Excuses: A Brief Review of the Concepts and the Literature* 33 Wayne L. Rev. 1155-1167 (1987)

A. Eser, "Justification and Excuse: A key Issue in the Concept of Crime", in *Justification & Excuse: Comparative Perspective* (Eser & Fletcher eds)

2. השלכות מעשיות של ההבחנה

M. Gur-Arye, "Should a Criminal Code Distinguish between Justification and Excuse?" V(2) *Canadian Journal of Law and Jurisprudence*, 215-229

Meir Dan-Cohen, "Decision Rules and Conduct Rules: On Acoustic Separation in Criminal Law" *Harmful Thoughts, Essays on Law, Self, and Morality*, (2002) 37-52

3. ההבחנה בין הגנות מצדיקות לבין סמכות

Miriam Gur-Arye, "Justifying the Distinction between Justifications and Power", *Criminal Law and Philosophy* 5 (3):293-313 (2011)

וכורח צורך II .

1. ההבחנה בין צורך לבין כורח ומהות ההגנות

Miriam Gur-Arye, "Should Duress be Treated Differently under ICL? The ICTY ruling in 'Erdemovic' as a Test Case", Part II – The Unique Nature of Duress.

2. צורך וכורח במצבים של הקרבת חיים להצלת חיים

Prosecutor v. Erdemovic (Appeal Chamber): A Joint Separate Opinion of Judges

McDonald and Vohrah (majority) – paras. 32-87, and The Separate Dissenting Opinion of Judge Cassese – paras. 11-51

3. צורך וכורח במשפט הישראלי

סעיפים 34א, 34ב, 34טו, 34טז לחוק העונשין

ע"פ 3964/00 חסוס נ'אפוס; מדינת ישראל, פ"ד נז(2) 1

ע"פ 1285/03 עשור נ'אפוס; מדינת ישראל, מיום 29.9.2003

III. עצמית הגנה

1. רציונאליים

בועז סנג'אפוס; רו, הגנה עצמית במשפט הישראלי (תש"ס), עמ' 63-107

2. הגנה עצמית במשפט הישראלי

סעיפים 34 + 34טז לחוק העונשין

ע"פ 20/04 קליינר נ'אפוס; מדינת ישראל (14.4.2004)

3. הגנה עצמית וטעויות

אלון הראל, "בעיית המניע הכפול" מגמות בפלילים לאחר עשור לתיקון 39 לחוק העונשין (2010),

עמ' 227-241

ע"פ 8133/09 מזרחי נ'אפוס; מדינת ישראל, מיום 21.7.2010

4. הגנה עצמית לקיחת החוק בידיים

1. סעיף 134 לחוק העונשין (הגנת בית מגורים, בית עסק ומשק חקלאי מגודר)

2. ת"פ (באר-שבע) 1010/07 מדינת ישראל נ'אפוס; שי דרומי, (15 ביולי 2009)

3. מרים גור-אריה, גליה דאור, "הגנה מיוחדת לבית מגורים ולמשק חקלאי: סכנותיה ותחימת גבולותיה

בעקבות פרשת שי דרומי", משפט וממשל יג, עמ' 141 (תשע"א)

4. ע"פ 9878/09 מדינת ישראל נ'אפוס; מוסא ואחרים, 20.9.2010 (השוטרים מנהרייה)

IV. מגדרית פרספקטיבה

1. נשים מוכות הממיתות את בן-הזוג המכה

Jefery B. Murdoch, "Is Imminence Really Necessity? Reconciling Traditional Self-Defense Doctrine with the Battered Woman Syndrome", 20 N. Ill. U. L. Rev.

191 (2000)

2. הטיות מגדריות להגנת הכורח?

מור יוגב ואסף נפתלי, "נשים אונסות נשים! כרוניקה של כורח ידוע מראש – ניתוח מגדרי של הגנת

האפוס; כורח'אפוס; כסייג לאחריות פלילית" הארת דין ג(1) 39 (תשס"ו)

2. הגנה תרבותית והטיה מגדרית

Anne Phillips, "When Culture Means Gender: Issues of Cultural Defence in the English Courts", 66 Modern L. Rev. 510 (2003)

V. בחוק טעות

סעיפים 34ח – 34ט לחוק העונשין.

מ. גור-אריה, "הסתמכות על עצה מוטעית של עורך-דין – האם פוטרת מאחריות פלילית?" עלי משפט

33 (תשס"ב)

ע"פ 845/02 מדינת ישראל נ'אפוס; תנובה, מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית (מיום

10.10.2007)

ע"פ 1672/06 בלילי ואח'אפוס; מדינת ישראל, הרשות להבלים עסקיים

שכרות VI.

סעיף 34ט לחוק העונשין
מ. גור-אריה, "הצעת חוק העונשין (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ב-1992" משפטים כד 9
עמ' 56-60 ;
ע"פ 6656/08 חביבולין נ' ; מדינת ישראל, מיום 6.1.2010

דברים זוטי VII.

סעיף 34ז לחוק העונשין.
מ. גור-אריה, "חשיבות ההבחנה בין הגנות מצדיקות לבין הגנות פוטורות ככלי פרשני: פרשת העינויים
וההגנה של זוטי דברים כהמחשה", מגמות בפלילים לאחר עשור לתיקון 39 לחוק העונשין (2010),
401, עמ' 416-427 ;

הקורבן הסכמת VIII.

Vera Bergelson, "The Right to Be Hurt. Testing the Boundaries of Consent",
Rutgers Law School Faculty Papers (2006), pp. 1-46, 78-92

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: